

**Augustini Barbosae ... Collectanea doctorum tam
veterum, quam recentiorum, in ius pontificium universum**

In Qvo Tertivs Et Qvartvs Decretalivm Libri continentur

Barbosa, Agostinho

Lugduni, 1669

De Rebus Ecclesiæ alienandis, vel non. Tit. XIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95279](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-95279)

De Rebus Ecclesiæ alienandis, &c. Tit. XIII. 105

simile onus reale, ut in c. constitutus de relig. domib.

dummodo cum recipiente pactum non fiat.

Secunda difficultas in eo versatur quod prior icasu, vbi sine conventione Episcopus fructus consequitur, veram simoniam committit, in posteriori vero data conventione ait text. dicimus non licere, ne aperiat via fraudibus, cum tamen videatur proper commissio nem a fortiori simoniam committi. Augemus difficultas etiam ex hoc text. in vers. quia etiam, dum inquit Archiepiscopum probasse quod retentis sibi fructibus beneficium contulerat, sic sentiunt non licere Episcopo tempore collationis, vel ante, beneficij fructus sibi referuntur, nec difficultatem soluit glossa, recepta in presenti, verbo sub modo, quam sequuntur DD. communiter, dum ait simoniam in hoc text. committi propter modum adhibitum in donatione officij spiritualis, quia certum est modum temporalem posse adiici beneficis vacantibus tanquam onus reale, quod eorum fructus non excedat. Nec etiam difficultatem soluit alia glossa in presenti, verbo consequitur, ab omnibus recepta, dum inquit ideo in priori casu committi veram simoniam, quia in donatione pactio de percipiendis fructibus fuit adhibita, adhuc enim dubitamus, cum utroque casu pactio interuenetur, cur diuerso modo à Summo Pont. improbetur.

Vnde ex litera huius text. difficultas explicabitur, si aduersa hic in §. 105. iam non definiit factum Archiepiscopi, quod superius tribus rationibus fuerat damnatum, sed futuris temporibus occasione illius facti dirimi questionem, utrumque absque virtute simonia posse beneficium spirituale ita conferri, ut eius fructus ad tempus Episcoporum referetur, eamque trimembri distinctione Pontifex soluit. Præmitte etiam absque villa simonie labo posse Episcopum referre sibi fructus ad tempus ex iusta causa, si id palam faciat seruatis fernandis, nulla facta conventione, iuxta communem Doctorum sententiam, ibid. quam text. in fin. probat, ne referat, utrum multo ante donationem, an eodem tempore referentio fiat. His suppositis dicendum est, ideo in primo casu Summum Pont. respondisse absque dubio simonicam prauitatem contineri, quia agit quando nulla facta fuit legitima referentia, iam enim tunc non ex referentia iusta, sed propter donationem beneficij fructus percipit temporales, vel etiam dici potest pactio cum recipiente fuisse factam, ut glossa vult, & saltē presumptionis iuris simoniam dari, quia vbi nulla appetit referentio facta, sed tantum spirituale datum, & temporale receptum, recte simonia indicatur. In secundo autem casu quando ante vacationem idem Episcopus percipiebat fructus, si fiat consentaneum de ipsis iterum retinendis, non committitur simonia, sed eius species, quia ex vi precedentis referentia retinentur, & sola pactio efficit, ut illuc sit conuentio propter similitudinem illiciti contractus, qui prima facie de spiritualibus ad temporalia fieri videntur.

11. Pro causa iusta, & necessaria.] Ergo ex causa licita, & honesta potest imponi penitus soluenda ex redditibus beneficij, ut per Flamin. de resignat. benefic. lib. 6. q. 2. num. 2. Soar. l. de Relig. tom. 1. lib. 4. de simon. cap. 38. n. 10.

12. In gloss. Occidit. Notatur ad hoc quod beneficij collatio clandestinæ facta presumitur simulata, ut per Malcard. de probat. concl. 1. 6. à princip. Illud enim quod clam, & secerit fit suspectum est, ut per Tiraq. de retractat. 2. in prefat. n. 13. Et frans præsumitur in his, quæ clandestinæ, & secerit sunt, Brunot. à Sole in locis communib. verbo frans 5. vide notata ad c. consuluit 24. n. 8. cum seqq. de offic. deleg. pag. 243.

De Rebus Ecclesiæ alienandis, vel non.

Tit. XIII.

UPER hanc rubr. scripserunt Zabarel. Butr. Ioan. Andr. Imola, Anania, Anchar. Panorm. Guid. Papa, Barbat. Guillerm. Durand. in breuariu. auro. iur. Canon. fol. 95. verso. Petr. de Ravenna in compend. iuris Canon. Martin. Mefiart. in epistola Decret. fol. 108. Dan. Venator. in analysi methodi iuris Pontif. pag. 400. Goffred. & Hostien. in summa huius tit. Alex. Caffan. & Anastaf. Germon. in paratitlis ad quinque libros Decretal. Barthol. Carthag. in exposit. titulorum iuris Canon. Lancel. in iuris Canon. Canis. in sum. iuris Canon. Cafarel. in eroteme. eiusdem iuris. Zypx. in analytica postremi iuris Ecclesiæfici enarrat. nouissime Ioan. Honor. lib. 3. sum. in Decret. omnes sub hac rubr.

De materia tit. vide Rodoan. in tract. speciali illius, Nanar. in tract. de alienar. rerum Ecclesiæf. Rebuss. in compend. alienat. Quarant. in summa Bullari. verbo, Alienatio. Villalob. tom. 1. commun. opin. lib. 1. tit. 1. a. n. 35. & Bonacof. ac Soar. à n. 51. Bertachim. in tract. de Episcop. p. 4. lib. 4. a. n. 1. Menoch. de arbitr. causa 172. Perez. l. 1. o. tit. 2. lib. 1. Ordin. Mafcard. de probat. conclus. 75. Azor. in iur. moral. p. 2. lib. 9. c. 1. cum seqq. Aloys. Ricc. in praxi rerum fori Ecclesiæf. decis. 1. cum seqq. Valer. Regin. in praxi fori p. 2. lib. 3. tract. 3. n. 6. 1. cum seqq. Camil. Borrel. in summa omnian. tit. 15. Laym. in Theolog. Morali. lib. 3. tr. 4. c. 10. Vgolin. de potest. Episcop. c. 14. §. 4. cum seqq. Vafq. de redditib. Eccles. in fine, Vincent. Filliuc. tom. 3. tract. 4. Bonac. var. q. 2. de alienat. bonor. Eccles. Lef. de iuris. lib. 2. c. 24. dub. 1. Portel. in dubiis Regular. verbo alienare. Molin. de iuris. tom. 2. disp. 466. cum seqq. Villalob. p. 2. sum. tract. 2. 5. diffic. 17. Hieron. Roder. in compend. quæst. Regul. resol. 7. & alios per me citatos de offic. & potest. Episcop. p. 3. alleg. 95.

S V M M A R I V M.

1. Prælatus non potest res unius Ecclesiæ alteri dare, nec inicium illas res commutare sine amborum consensu.
2. Alienationibus rerum Ecclesiæ copulatiæ requiruntur solemnitas, & causa.
3. Alienatio rei Ecclesiæ utilis non dicitur, vbi Ecclesiæ recipit tantum, quantum dimisit.

C A P. Non licet. I.

Prælatus, siue Episcopus, siue Abbas, non potest dare terras, vel alia bona unius Ecclesiæ sive, alteri siue Ecclesiæ, nisi cum consensu ambarum partium. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Imol. Anan. Host. Anchar. Butr. Panorm. Guid. Papa, Barbat. Bero. Vilian. in ration. lib. 3. iuris Pontif. pag. 153. Alagona in compendio iuris Canonici, pag. 24. remissiu. Calal. in annor. & Ximen. in concord. p. 2. defunxit ex Concil. Lugdunensi, 4. refertur a Burchard. lib. 3. Decret. c. 24. & ab Ant. Aug. collect. 1. Decret. lib. 3. tit. 8. c. 1.

Vertere ad aliam.] Intellige sine causa, in alienationibus enim rerum Ecclesiæ copulatiæ requiruntur solemnni

ARBOSA
De Ius Can
10. 203
GVI
18

solemnitas, & causa c. i. hoc tit. lib. 6. Dec. cons. 142.
n. 4. in princ. Cour. var. lib. 2. c. 17. n. 2. Mantic. decif. 41.
n. 1. Molin. de iustit. tract. 2. diff. 468. post M. scard. Redoan. & alios. Quarant. in summa Bullarij, verbo alienatio rerum Ecclesiae, n. 2. cum seqq. Camil. Borrel. in summa omnium decif. tit. 15. n. 1. Marc. Anton. var. resol. lib. 1. resol. 5. à n. 6. & fuit dictum in Lucana bonorum infra citanda, & in Lucana terrarum 10. Decembris 1613. & in nullius provinc. Caurinen. Prepositura 12. Februario 1624. coram bono mem. Vbaldo. Vnde ex hoc text. in citatis verbis iam colligitur non bene censuisti Triuian. Venetia decif. 56. p. 1. dum ibi firmiter tenet in alienatione ab una Ecclesia alteri Ecclesiae facta non requiri solemnitatem Extrauag. ambitiose, hoc tit. provt enim saltem secundum communem Romanæ Curia praxim reprobat Aloy. Ricc. in praxi rerum fori Ecclesiæ. resol. 35.

3. Tamen si committare volueris, &c.] Admete alienationem rei Ecclesiæ vtilem non dici, vbi Ecclesia recipit tantum quantum dimisit, ut censuit Rota in Lucana bonorum 11. Februar. 1513. apud Farin. decif. 430. n. 6. p. 2. recent. & n. 5. pariter censuit huicmodi alienatione vtilem non dici; vbi Ecclesia dimisit bona propria habita fide de re sibi in cambium assignanda.

C A P. Qui res. II.

1. Petens, vel recipiens à laicis res Ecclesiæ, perdit receptus, & est excommunicandus. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Imol. Anan. Hofl. Anch. Butr. Henric. Barbat. Panorm. Guid. Papæ, Bero. Viu. in ration. lib. 3. iuris Pontif. pag. 154. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 42. remissiù Ximen. in concord. p. 1. & 2. desumitur ex Concil. Lugdunens. IV. c. 11. provt referunt à Burchard. lib. 1. Decretor. c. 36. & Iuo p. 16. c. 12. Sed in tomis Conciliorum reperitur in Concil. VVernensi c. 4. & referunt ab Anton. Augst. collect. 1. Decret. lib. 3. tit. 12. c. 2.

2. Petunt à Regibus, &c.] Quia Princeps laicarius non habet potestatem in rebus Ecclesiasticis, vt per Peregrin. de iure fisci, lib. 6. tit. 4. n. 18. vers. undecim. Xuar. alleg. 8. n. 1.

3. In glo. irrita, ibi, lex ista non obtinet secundum Canones. Notatur ad hoc quod l. bene à Zenone, C. de quadrienni prescript. non habet locum secundum Canones, præindicium Ecclesiistarum, vt per Felin. c. qua in Ecclesiistarum, n. 38. sup. de constitut. Duen. reg. 238. vers. limita tertio. Castil. rerum quætid. lib. 2. c. 5. n. 27. & 67. in princip. Marta de iurifd. p. 4. cont. 1. cap. 48. Cald. Pereira de emptione, & vend. c. 12. n. 27.

S V M M A R I V M.

1. Rector Ecclesia potest seruos illius manumittere, si ei dederit tantum quod valent duplo plus seruorum manumissi. ipsi tamen manumissi, & eorum posteri erunt sub patrocinio Ecclesie.
2. Prelatus rem Ecclesia donare potest, si eidem tantum donaretur.
3. Clericus de acquisitis ex redditibus Ecclesia testari poterat, si iam tantum de suo Ecclesia contulerit.
4. Prelatus alienare poterit res Ecclesia pro remuneracione meritorum.

C A P. Ex parte Consensus. III.

Rector Ecclesiæ, qui ei dat alia bona, vel acquirit eidem Ecclesiæ prædia, seu familias, potest aliquos de familia Ecclesiæ sua, id est, seruos manumittere, si datum valet duplo plus seruorum manumissi, & seruorum, eorumque posteri erunt sub patrocinio Ecclesiæ, & præstabunt operas impositas tempore manumissionis. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Imol. Anan. Hofl. Anch. Butr. Henric. Barbat. Panorm. Viuian. in ration. lib. 3. iuris Pontif. pag. 155. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 42. remissiù Ximen. in concord. p. 1. & 2. referunt Burchard. lib. 3. Decretor. c. 17. Iuo p. 3. c. 23. Anton. Aug. collect. 1. Decret. lib. 3. tit. 11. c. 3.

Aliquid Ecclesiæ sua relinquunt, &c.] Ergo Prelatus rem Ecclesiæ donare potest, si eidem tantum donaretur, vt per Rebuff. in compend. alienat. n. 63. Vnde Clericus de acquisitis ex redditibus Ecclesia testari poterat, si iam tantum de suo Ecclesia contulerit, c. si quis qualibet 22. q. 2. c. si Episcopus 12. q. 5. Abb. in c. cum in officiis, n. 4. & in c. cum effes. n. 1. de testam. Bero. cons. 7. n. 9. vol. 2. Rodoan. de ffoliis. Eccles. 9. 3. §. sed in contrarium, n. 8. quos referit, & sequitur Bellot. disquisit. cleric. p. 1. tit. de bonis cleric. §. 5. n. 3.

In iuxta res collata modum, quem antiqui Canones, &c.] Hac verba probare recompensationem, atque satisfactionem faciendam secundum subiectam materiam, ait Anton. de Fuertes Canon. lection. lib. 1. c. 19. quia si Rector manumitterit seruum sine patrocinio, & peculij retentione, tunc intrat duplicitio c. Episcopus. qui 12. q. 2. si autem cum retentione illorum, tunc verba super relata referenda erunt ad Concil. Agathense, cuius fragmenta habentur in c. Diaconi 35. & in c. si quos de seruis 56. c. 2. q. 2. in quibus statuit quod Episcopus, vel alius, qui aliquam rem Ecclesiæ alienauerit, reddit Ecclesiæ tantum, quantum absumit, quod non solum accipendum est in alienatione rerum, sed etiam in mancipiis, & seruorum manumissione, vt eadem iuria clare probant in sua generalitate, & in verbis, de quibus in d. c. si quos de seruis. Et addit idem Anton. de Fuertes eod. lib. 1. c. 20. quod supradicta verba huius text. non tantum pertinent ad Rectorem, qui ex proprio testimonio donat, sed etiam ad illum, qui Ecclesiæ ex bonis eiusdem acquirit, ita quædam modum ille tenetur duplum reddere, quando sine retentione peculij, & patrocinij manumitterit, ita etiam Rector acquirens debeat tantum, quantum anferit, acquisuisse, vt valida manumissio sit, nam verba illa non solum determinant Rectorem relinquentem, & donantem, sed etiam acquirentem, quia vna determinatio resipiens plura determinabilia, debet pati formiter determinare, præfert enim eadem ratione urgente, l. iam hoc iure, f. de vulg. & pupil. subf.

In glo. De familia. ibi, nam benemeritos posset manumittere. Notatur ad hoc quod Prelatus alienare potest res Ecclesiæ pro remuneracione meritorum, vt per Tiraquell. in l. si unquam, verbo donatione largitus, num. 27. Cacheran. Pedem. decif. 39. num. 32. Menoch. de arbitr. casu 434. Magon. Florent. decif. 67. num. 41. latè Camill. Borrel. in summa omnium decif. tit. 15. & num. 12. vbi num. 13. declarat procedere, quando donarentur mobilia, & n. 1. pariter declarat dummodo Prelatus remuneracionis metas, & limites non excederet.

C A P.

De Rebus Ecclesiæ alienandis, &c. Tit. XIII. 107

C A P. Episcopi. IV.

Episcopus nihil de suo dans Ecclesiæ non potest eiusdem seruos manumittere, quod si manumitterat, non tenet manumissio, & successor seruos renocare potest. Colligunt ex Ordinat. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Butr. Joan. Andr. Imol. Anan. Host. Anch. Henric. Barbat. Panorm. Guid. Papa. Bero. Viu. in rationalib. iuris Pontif. pag. 155. Alagon. in compend. iur. Canon. pag. 423. & vol. 4. remissio Casal. in annot. & Ximen. in concord. p. 1. & 2. repet. super iure Canon. ad lib. 3. Decret. Ioan. Calderin. desumitur ex Concil. apud Sylvan. vt referunt Burchard. lib. 3. Decretor. c. 144. & Ius. p. 34. c. 81. vbi rectius, quam apud Burchard. legitur unde hoc sit sumptum, referunt ab Anton. August. collect. 1. Decret. lib. 3. tit. 11. c. 4.

Rem immobilem Ecclesiæ, &c.] Vel etiam mobilem 2 pretiosam, que aequiparatur immobilibus, & pari passu ambulant in hac materia, vt per Redoan. de rebus Ecclesiæ non alienan. q. 8. Vgolin. de potest. Episc. c. 14. §. 4. n. 5. verf. tertio. Aloy. Ricci. in praxi rerum fori Ecclesiæ. decif. 6. 3. in 1. edit. & resol. 58 in 2. Quarant. in summa Bullarij, verbo alienatio rerum Ecclesiæ, n. 24. vbi etiam dicit nomine rerum mobilium pretiosarum, quæ seruando seruari possunt, intelligi vafa aurea, argentea, vestes pretiosas, que longe ab interitu distant, & commodè seruari possunt, gemmas, & his similia, & n. 25. resoluit pecuniam destinatam ad emptionem stabilium, censum, vel mobilium pretiosorum, cuius proprietas est Ecclesiæ, non posse alienari sine solemnitate, & causa, considerando pecuniam quoad fructuosa confederationem, & n. 26. idem dicit de iuribus, actionibus, & annuis redditibus.

Nota loca montium non vocabilia inter immobilia numerati, & in eis habere locum statutum exclusum sceminarum, Peregr. conf. 9. o. n. 29. lib. 1. Bellon. iun. conf. 7. 4. n. 111. Alciat. in l. momentum, ff. de verb. sign. Tiraquel. de retract. lig. 5. 1. gloss. 6. n. 3. & 7. Rot. in Veneta pretij bonorum 12. Nonembris. 1602. coram bono mem. Card. Pamphilij sen. & in Narnien. successio 22. Maij 1628. coram R. P. D. Merlino vers. quo autem, & in Auximana fideicommissi 4. Marij 1630. coram eodem, Buratt. decif. 474. n. 1. referunt Fententia. in annot. ad decif. 535. Buratt. lit. B.

Agrum.] Vel molendinum, ex resolutis per Tiraq. 3 de retract. lig. 5. 1. gloss. 7. n. 92.

Sine rusticum mancipium.] Notatur ad hoc quod 4 seruus adscriptitus fundi pars quodammodo iudicatur, & inter immobilia connumeratur, vt per Tiraq. d. gloss. 7. num. 119. & 120. Menoch. remed. 3. retin. a num. 116.

Nec specialis hypotheca titulo obligare.] Notatur ad 5 hoc quod hypotheca specialis bonorum Ecclesiæ fieri non potest, vt per Couar. lib. 2. var. c. 16. n. 7. Ant. Gom. l. 40. Tauri. n. 83. Tiraq. de iure marit. gloss. 5. n. 167. Redon. de rebus Ecclesiæ non alienan. q. 2. c. 8. & 9. 51. c. 29. Molin. de inst. tr. 2. diff. 406. n. 2. Vgolin. d. c. 14. §. 4. n. 4. Quarant. d. verbo alienatio rerum Ecclesiæ. n. 17. vbi idem dicit de generali hypotheca, Bonacini. var. tract. diff. 2. de alienatione bonorum Eccles. punct. 2. n. 23. Prohibitus enim bona alienare, non potest ex hypothecare, sen obligare. l. vlt. C. de rebus Eccles. non alien. Pinel. in l. 1. C. de bonis matern. p. 3. n. 10. & in l. 2. C. de rescind. vendit. p. 2. c. 1. n. 14. Gom. Lusitania decif. 108. Cald. Pereira de potest. elig. c. 3. n. 38. & de resol. emphyte. c. 3. n. 27. cum seqq. & de emphyte. c. 8. n. 30. Rebell. de obligat. instiria. p. 2. lib. 9. q. 9. ann. 15. & 16. D. Barbof. in l. 1. p. 3. n. 59. ff. soluto matrim. & vltra hos nostros Lusitanos. idem tenet Neguz. de pignorib. p. 2. membr. 2. n. 28. & 29. Anton. Gom. l. 40. Tauri. num. 83. & tom. 1. var. c. 12. num. 39. col. 2. vers. non obstat. Menoch. conf. 116. n. 15. Mafcard. de probat. concl. 1236. n. 108. Gutier. de tutelis. p. 2. c. 21. n. 7. An autem vbi alienatio non super re, sed super persona constituitur, videatur prohibita pignoratio, vide Bart. in l. quorum. ff. de pignorib. quem plures sequuntur, vt per Tiraquel. de iure

S V M M A R I V M.

1. Res Ecclesiæ alienari non debent.

2. Mobilia pretio/a aequiparantur immobilibus.

4. Seruus adscriptitus fundi pars quodammodo iudicatur, & inter immobilia connumeratur.

5. Hypotheca specialis bonorum Ecclesiæ fieri non potest.

6. Alienare prohibitus non potest hypothecare.

7. Alienatio vbi non super re sed super persona constituitur, an videatur prohibita pignoratio, remisit sine.

8. Alienationis sub verbo que continetur remissio.

9. Prelatus absque solemnitate in alienationibus rerum Ecclesiæ necessaria potest hereditatem repudiare, seu remittere legatum, aut alteram rem Ecclesiæ non incorporatam.

10. Alienare prohibitus non potest rem vendere.

11. Alienare prohibitus non potest in solutum dare.

12. Locare ad longum tempus, seu in perpetuum non potest alienare prohibitus.

13. Transf. seu compromittere super re immobili, cuius possessio est penes Ecclesiæ, si can. dimittat non potest Prelatus.

14. Vt sumfructum constitutere non potest prohibitus alienare.

15. Bona Ecclesiæ, que seruari non possunt, licet venduntur sine solemnitatibus.

16. Permutare non potest prohibitus alienare.

17. Alienatione prohibita prohibetur etiam concessio emphyteusis.

C A P. Nulli. V.

Alienare non potest res immobiles Ecclesiæ, sive agrum, sive rusticum mancipium, nec obligare titulo hypothecæ. Item sub nominis alienationis intelligit conductio, donatio, venditio, permutatio, contractus perpetuus, emphyteusis. Colligunt ex Ordinat. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Joan. Andr. Imol. Anan. Butr. Host. Anch. Henric. Panorm. Guid. Papæ,

- ire marii. gloss. 5. num. 108. Negn. de pignorib. part. 2. membr. 3. n. 70. Duen. reg. 31. vers. sexto fallit.

8 Alienatio autem verbum continent, &c.] Quia autem continentur sub verbo alienationis, ostendit patens meus in comment. ad Ordin. Regiam Lusit. lib. 4. tit. 48. in prin. & in citatis per illum addo Canofil. in repet. Extravag. ambitus & ex mun. 10. & que ad n. 34. Redoan. d. alienat. quæst. 2. mun. 14. Vincent. Filic. tom. 3. tract. 44. cap. 2. in princ. Bonac. var. tract. disp. 2. de alienat. bonorum Eccles. p. 1. metipsum in tract. de appellativa verborum utrinque iuris significat. appell. 14.

9 Donationem.] Non procedit in repudiatione hæreditatis, seu remissione legati, aut alterius rei Ecclesie non incorporatae, ex soluis per Rebuff. in compendio alienat. à n. 30. Redoan. d. tract. de rebus Ecclesie non alienat. p. 2. c. 7. num. 12. & q. 3. n. 60. & q. 22. n. 52. & q. 9. 76. n. 51. Vincent. p. Franchis. decis. 14. sub mun. 16. Quarant. d. verbo alienatio rerum Ecclesie. n. 43. Cabed. Lusit. decis. 109. part. 1. & plures alios, quos refert, & sequitur Bellet. disquisit. cleric. part. 1. iii. de clero debitor. §. 8. n. 1. Cenal. commun. contra commun. g. 661. Potest namque Praelectus nulla solemitatis adhibita repudiare hæreditatem Ecclesie delatam, Palat. in repet. rubr. de donat. inter virum, §. 47. n. 7. Ceruan. l. 6. Tauri n. 79. Seraphin. de priuilegiis iurament. priuileg. 7. 1. 52. quos refert, & sequitur Sanch. de Matrim. lib. 6. disp. 4. mun. 11. Idem in legato tenent Palat. & Ceruan. dicti locis. Nauar. in cap. 5. quando de rescript. except. 7. n. 2. Spin. in speculo tenui. gloss. 8. princ. n. 63. in fine. Sanch. d. disp. 4. n. 1. 2. vers. sed contrarium, quicquid dicant Mench. de success. progress. lib. 3. §. 37. mun. 23. Lambert. de iure patron. lib. 2. q. 9. art. 1. m. 21. concl. 3. Pinel. ad l. 1. C. de bonis mater. p. 3. n. 130. vers. alia amplia erit.

10 Venditionem.] Prohibitus alienare non potest rem vendere, Cald. Pereira de resolut. emphyt. c. 5. num. 46. nec promissionem facere de vendendo, Bellacatton. 2. commun. opinion. lib. 9. tit. 34. mun. 339. Tiraquell. de retract. conuent. ad finem tituli, mun. 30. Menoch. conf. 12. 30. Valac. conf. 77. & 83. D. Barbos. in l. 1. ff. soluto matrimon. p. 3. num. 57. Cald. Pereira de extinct. emphyt. c. 1. num. 36. & cap. 16. num. 84. & de empt. cap. 8. num. 5. & cap. 13. num. 11. nec dare in solutum cum hoc emptioni, & venditioni aequipareatur, Fabian. de empt. part. 3. princ. quæst. 21. Afflict. decis. 335. num. 18. Tiraquel. de retractu lig. §. 1. gloss. 4. num. 2. Menoch. de arbitr. cau. 17. 1. num. 51. Vianin. tom. 2. commun. opin. lib. 8. tit. 27. mun. 29. vers. & quæst. tom. 1. lib. 4. tit. 26. mun. 15. vers. secund. Mascar. de probat. concl. 1. 14. 2. mun. 14. Gutier. practic. lib. 2. q. 15. 7. nec locare ad longum tempus, seu in perpetuum. Tiraquell. d. gloss. 14. num. 85. Valac. de iure emphyt. q. 29. num. 8. Cald. Pereira de extinct. emphyt. c. 4. num. 44. & cap. 5. num. 42. Cardos. in praxi iudicium, verbo alienatio, num. 9. Portol. de consortibus. c. 12. mun. 5. Peregini. de fideicommiss. art. 40. mun. 9. 3. Flores de Mena. var. lib. 2. quæst. 29. mun. 1. Cardin. Mantic. de tacitis, & ambig. conuent. lib. 5. tit. 4. a. mun. 6. Ferret. in constitut. Catalanum. gl. 4. n. 13. 1. Quarant. d. verbo alienatio rerum Ecclesie. n. 18. cum seqq. Nec transfigere, aut exprimere super re immobili, cum possello est penes Ecclesiam, si eam dimittat. Rebuff. in compendio alienat. num. 2. & 66. Joseph. Sesse. Aragonia. decis. 12. 1. mun. 12. Quarant. d. verbo alienatio rerum Ecclesie. n. 20. & 43. vers. duodecimo limita, Cald. Pereira de resolut. emphyt. c. 9. n. 36. Filluc. d. tract. 44. cap. 2. mun. 25. In transactione enim quando bona remanere debent penes laicum, requiruntur eadem solemitates, quæ requiruntur in alienatione. Batt. in l. nulli, num. 2. ubi etiam Ias. mun. 2. ff.

de transact. Pinel. in l. 1. p. 3. n. 45. C. de bonis mat. vers. aduerto etiam Roland. conf. 1. 5. num. 43. lib. 1. Ruin. conf. 1. 29. n. 1. lib. 9. Verall. decis. 16. q. 9. 1. & decis. 18. p. 3. & fuit dictum in Papen. bonorum 13. Martij. 1627. coram R. D. meo Coccino Decano, & in Bononiens. transactiōnē 14. Iunij. 1648. coram R. P. D. Ghislerio. Quæ quidem transactio facta a Prælato de rebus Ecclesiæ abesse auctoritatem Apololica est personalis, & finitur morte transigentis, nec ligat succellores, Gregor. decis. 1. 52. n. 1. cum aliis citat per Ferent. in annot. ad decis. 1. 52. Baratt. lit. A etiam in inter duas Ecclesiæ inita fit, Gratian. discept. forens. c. 674. ex n. 5. nisi fuerint elapsi 30. ann. cum obseruantia, post quod tempus transactio ligat etiam succellores, Rot. decis. 1. 59. n. 5. p. 1. recent. Beltramin. ad d. decis. 1. 52. Gregor. n. 4. nisi transactio fiat super bonis nondum vnitis, & incorporatis Ecclesiæ. Nat. conf. 441. num. 12. Menoch. conf. 79. & conf. 73. n. 8. Beltramin. d. s. n. 21. Nec imponere seruitutem, Rebuff. in compendio alienat. n. 4. & 6. in fine, Quarant. vbi proxime num. 31. D. Barbos. in l. 1. vsufructu. n. 15. cum seqq. ff. soluto matrim. Nec con-14 fuitre vñfructum, Canalet. de usufructu mulieri relatio, mun. 66. vers. quia constitutere, Molin. de primogen. lib. 1. cap. 20. mun. 8. D. Barbos. in d. l. usufructu, a mun. 1. 5. Cald. Pereira de resolut. emphyt. cap. 5. a. n. 11. plures refert Doctores Castil. controvers. lib. 1. de usufructu. c. 5. num. 3. Ecclesiæ tamen bona, que feruari 15 non possunt, licet venduntur sine solemitatis, vt per Surd. de aliementis, tit. 8. priuileg. 4. 5. num. vlt. Redoan. de spoliis Ecclesie. q. 3. num. 1. Bellet. disquisit. cleric. p. 1. tit. de clero debitor. §. 7. num. 11. sicut & illa, que in ipsa Ecclesiæ obtinere non potest, cum actuum necessarium conficiat, Cald. Pereira de empt. cap. 8. num. 45.

16 Permutationem.] Notatur ad hoc, quod prohibitus alienare, permittare non potest, vt per Redoan. q. 2. cap. 20. Rebuff. in d. compendio alienat. num. 66. Cald. Pereira de extinct. emphyt. c. 5. num. 36. Quarant. d. verbo alienatio rerum Ecclesie. num. 15. Filluc. dict. cap. 2. num. 23.

17 Et emphyteuticum perpetuum contractum.] Notatur ad hoc, quod alienatione prohibita prohibetur etiam concessio emphyteuti, vt per Flores de Mena in adiut. ad Gam. decis. 16. num. 3. Cald. Pereira d. cap. 5. num. 33. Aloys. Ricc. Curia Archip. Neapolit. decis. 32. num. 1. Vgolin. de potestate Episcopi, cap. 14. §. 4. num. 2.

18 Vtrum consuetudo efficere possit vt minuantur solemitates, que desiderantur circa res Ecclesiæ alienandas, vide que latè dixi ad cap. cum causa 8. ex n. 7. de re indic.

S V M M A R I V M.

1 Alienatio de rebus Ecclesiæ facta non tenet, & alienatores nisi rem restituant, excommunicantur, & quilibet Clericus potest contradicere, & rem cum fructu repetere.

2 Bona Ecclesiæ facta alienantium pœna quo, & que, remissione.

3 Alienare quis non dicitur ante traditionem.

4 Pacta, quibus quis promittit certam partē fructuum beneficiorum tum collatorum, tum conferendorum, pro dote sororis, non sunt simoniacæ.

5 Ecclesiæ nomine intelligitur omnis locus pius.

6 Subscribens scripturam ab alio confectam, presumitur illam approbare.

7 Alienare prohibitus, etiam prohibetur alienationi consentire.

8 Bonæ

S U M M A R I V M.

- 1 *Alienatio de rebus Ecclesie facta non tenet, & alienatores nisi rem restituant, excommunicantur, & quilibet Clericus potest contradicere, & rem cum fructibus repetere.*
 - 2 *Bona Ecclesiastica alienantium pene quod, & que, remissum.*
 - 3 *Alienare quis non dicitur ante traditionem.*
 - 4 *Pacta, quibus quis promittit certam partem fructuum beneficiorum cum tunc collatorum, cum conferendorum, pro dote favoris, non sunt simoniacae.*
 - 5 *Ecclesie nomine intelligitur omnis locus pius.*
 - 6 *Subscribens scripturam ab alio confestam, presumitur illam approbare.*
 - 7 *Alienare prohibitus, etiam prohibetur alienationi consentire.*

De Rebus Ecclesiæ alienandis, &c. Tit. XII. l. 109

- 8 Bona Ecclesia alienans repeteret ipse potest, & tene-
tur, etiam si proprio iuramento firmauerit se non
repetitetur.
- 9 Ecclesia an res malæ alienatas repetat non restituto
precio, ostenditur.
- 10 Annulatio actus non est pœna, quando non inducitur
in odium, & supplicium contrahentium.
- 11 Alienationis nullius reuocatio, & potestia ante rea-
lēm, & pacificam possessionem excusat.
- 12 Procurator alienans rei Ecclesiæ referuato affensu
Apostolico, si tradiderit possessionem ante illius
imperventionem, an faciat dominum in censuris in-
cidere, remittetur.
- 13 Emptori rei Ecclesia nulliter alienata, vel alius, qui
cum possederit, tenebitur etiam fructus perceptos
restituere.
- 14 Subscribens quando non legit scripturam, cui se sub-
scriptit, non conseruit illam approbare.
- 15 Alienans res Ecclesiæ de eniōne de proprio tene-
tur.

C A P. Si quis Presbyterorum. V I.

Symmachus Papa.

Clericus, vel defensor, qui subscrifit alienanti
bona Ecclesiastica debet excommunicari nisi
alienans, & qui accepit celeriter restituunt, & præter
excommunicationem instrumentum alienationis non
valet. Alienationi huiusmodi quilibet Ecclesiasticus
contradicere potest, & bona cum fructibus repeteret.
Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Za-
barelli. Ioh. And. Imol. Anan. Hœst. Henric. Butr. Bald.
Anch. Panorm. Barbat. Guid. Pap. Bero. Cened.
collect. 71. Vnu. in ration. lib. 3. iuris Pontif. pag. 156.
Alagona in compend. iuris Canon. pag. 424. & vol. 4.
repet. in iure Canonico ad lib. 3. Decret. Ioh. Calderin.
remissione Calaf. in annot. & Ximen. in concord. p. 1.
& 2. tribuitur Symmacho Papæ in Romana Synodo
III. c. 4. cum quatuor seqq. circiter annum Domini 506.
vel 507. vt recte auctorat hic Contius, refutat ab
Anton. August. collect. 1. Decret. lib. 3. tit. 11. c. 6.

2 Probar. hic text. in prima eius parte, Presbyteros,
& alios Ecclesiasticos sibi appropriantes, vel alienantes
bona Ecclesiastica, excommunicari, vt per Aloys.
Ricci. in praxi rerum fori Ecclesiast. decis. 138. n. 1. in
fin. 1. edit. alias resolut. 121. in 2. edit. Farin. in praxi
crimin. p. 6. q. 17. n. 10.

Penca alienantum bona Ecclesiastica quot, &
quoniam sicut tradidit Alphan. collect. 173. Couar. var.
lib. 2. cap. 17. c. n. 1. Fulse. lit. A. sing. 109. Redoan. de
rebus Ecclesiæ non alien. q. 21. in cap. incip. habetur pariter,
ex num. 30. Rebuff. in compend. alienat. verbo irrita, ex
num. 10. 2. Perez. l. 10. gloss. ni de lo vender in empeñat.
in. 2. lib. 2. ordinam. pag. 51. Ant. Gabr. commun. opinion.
lib. 3. tit. de rerum alienat. conclus. 1. Menoch. de arbit.
caſi. 172. Aloys. Ricci. d. loco. refolm. 120. cum dñabus
seqq. Namat in tract. de rebus Ecclesiæ non alien. n. 24.
& 25. Cened. ad Decret. collect. 71. Vgol. de potestate
Episcopi. c. 14. §. 6.

3 **Alienanti.**] Cum traditione scilicet, quia ante
illam quis non dicitur alienare, l. alienarum 37. ff. de
verb. signific. & in alienante emphyteusim hoc ipsum
firmans Surd. de alienat. tit. 9. 9. 16. n. 67. & 9. 26. n. 65.
Cald. Peccaria refolm. emphyt. c. 5. num. 78. & c. 6. n. 35. &
c. 10. n. 6. & alij relati à parente meo in comment. ad
Ordinat. Regiam Lusit. lib. 4. tit. 38. num. 30. Intellige in
alienante titulo, quo dominum transfertur directum;
que utile, vel vile tantum, Vgol. d. 6. 14. §. 4. n. 1. & 21.

Barbos. Collect. Tom. I. f. 1.

Vnde pæta, quibus quis promittit tertiam partem &
fructuum beneficiorum tum collatorum, tum con-
ferendorum pro dote sororis, & vt sorores sustentari
possint, non esse simoniaca, nec immodica, resoluit
Flamin. de resignat. lib. 1. q. 7. num. 69. quicquid
improbet Lara in l. si quis à liberis, & idem rescript. n. 27. ff. de liberis agnosc. quando enim quis obligat
se actione personali ad dandam commoditatem, &
utilitatem percipiendi fructus vita sua durante, vel
tanto tempore ultra triennium, non transferunt al-
iquid ius in re, sed tenet dūtaxat exhibere con-
ductori commoditatem percipiendi fructus, vt per Re-
buff. in compendio alienat. n. 26. vers. 6. Molin. de instit.
tract. 2. disp. 466. Quarant. d. verbo alienatio rerum Ec-
clesia. n. 18. vers. tertio.

Ecclesia.] Nomine Ecclesiæ intelligitur omnis lo-
cus pius, vt confraternitas, hospitale, & similia au-
toritate Episcopi fundata; Menoch. remed. 1. recip.
num. 24. cum seqq. Rot. Bononien. decis. 13. num. 3.
Mascard. in probat. concl. 8. 69. n. 11. Valalc. consil. 105.
num. 34. Quarant. in summa Bullarij, verbo alienatio re-
rum Ecclesiæ. num. 28. Camil. Borrel. in summa omniū
decis. tit. 15. à n. 41. Vgol. de potestate Episcop. c. 14.
§. 3. num. 6. Valer. Reginald. in praxi fori pænit. lib. 30.
tract. 3. n. 61.

Subscripterit.] Ergo subscriptens scripture ab alio
confectæ presumunt illam approbare, vt per Me-
noch. de presump. lib. 1. presump. 66. à n. 7. Anton.
Gabe. commun. tit. de presump. concl. 3. num. 1. Conarru.
præt. cap. 22. num. 2. Rebuff. ad leg. Gallie. tom. 1. tit. de
chirurg. in initio, ex num. 5. ita vt subscriptio dicatur
contine quicquid in corpore scripture continetur.
Barbat. conf. 37. num. 15. lib. 5. Natt. conf. 287. num. 4.
Alexand. conf. 147. num. 8. & 10. lib. 2. Ruin. conf. 193.
num. 2. volum. 2. Decian. conf. 11. num. 48. vol. 1. Aym.
conf. 73. n. 40. Parif. conf. 7. num. 23. lib. 2. Rot. Ianuen.
decis. 178. in prime. & decis. 177. num. ... & decis. 210. n. 2.
quos refert, & sequuntur Canaler. decis. 133. num. 2. Et
quod subscriptens se aliqui scripture censeatur appro-
bare, & confirmare omnia in scriptura contenta ultra
supracitatos, tenent Mascard. de probat. concl. 1341.
n. 2. Pereg. conf. 128. num. 1. lib. 5. Seraphin. decis. 973.
num. 11. Card. Mantic. decis. 321. num. 4. Rot. in Romana
pecunaria 8. Novembri 1596. coram Card. Pamphilio
sen. & in Terracon. partitionis Brœvis 28. Aprilis
1606. coram Iusto, & in Bononien. de Beroldis 24.
Januar. 1624. coram Renerendis. P. D. Metlino, & in
Pacen. Capellania 27. Iunij 1625. coram R. P. D. Durand.
& in Perusina laudi 1. Mart. 1628. coram eodem, &
in Tullen. reformationis 18. Iunij 1629. coram R. P. D.
Dunozetto iun. refert Feren. in annot. ad decis. 419.
Buratti lit. B.

Notatur ad hoc quod prohibitis alienare, etiam
prohibetur alienationi consentire, vt per Tiraquel.
in l. si unquam, verbo donatione largitus, numero 343.
& 346. & de iure mariti, gloss. 5. numero 136. cum
seqq. & numero 143. Portol. de confortib. cap. 49.
num. 5.

Nisi forte & alienator, &c.] Notatur ad hoc, quod g
bona Ecclesia alienans repeteret ipse potest, & tene-
tur, ac proinde nomine Ecclesiæ contravenire
contractui, quem ipsemet fecit, quod Doctores in-
fra citandi ampliant procedere, etiam si alienator pro-
prio iuramento firmauerit se non repetitetur, aut
illam alienationem nunquam reuocaturum, ita Nel.
de dote. in 7. part. princip. limit. 12. num. 15. Pinel. in l. 1.
Cod. de bonis mat. part. 3. num. 73. vers. idem probatur.
Canalcan. de tutor. & curatore, num. 162. Gttieri. de
iuram confirm. part. 1. cap. 1. num. 96. Cened. d. collect. 7.
num. 2. Hieton. Portol. de confortib. cap. 22. num. 3. &
4. Surd.

110 Collectanea Doct. in lib. III. Decretal.

Surd. de alimento tit. 7. q. 38. n. 8. Vgolin. d. c. 14. §. 3. n. 2. D. Barbo. in l. 1. ff. soluto matrim. p. 3. n. 17. & 19. Cald. Pereira de nomia. emphyt. q. 19. n. 72. cum seqq. & de empt. c. 26. num. 17. Intellige hoc non solum procedere in ipso item alienante, sed etiam in eius successore, qui potest male alienata per prædecessorem suum recuperare. Zerol. in praxi Episcop. part. 1. verbo successor. §. 1.

Vtrum autem in hoc casu, veluti quando Ecclesia vult à contractu inito resilire, ex quo solemnitates necessariae non fuerint adhibitae, teneatur ipsa Ecclesia restituere premium, & quicquid ex dicto contractu ad eam permenit, dubium est in praesenti materia non contemendum, quod examinat Abb. n. 13. Butr. n. 25. Bero. n. 49. vers. in gloss. & Imol. num. 25. in presenti texti. Item idem Abb. num. 4. Imol. num. 8. & Barbat. n. 9. in cap. ad audentiam, hoc ead. tit. Felin. in cap. cum causa, ex n. 25. vbi Abb. num. 1. de sent. & re indic. Bertachin. in tract. de Episcopo. p. 4. lib. 4. q. 41. num. 116. Hippol. Bonacof. in tract. de equitate canon. concil. 13. fol. 12. Rebuff. in compendio alienat. num. 100. & 115. & in comment. ad l. bone fidei 110. vers. vigeſimus quartus. ff. de verbis. signif. Redoan. de rebus Ecclesiæ non alienan. q. 22. in s. incip. Ad repetendum, ex n. 19. Hieron. Portol. de consortib. c. 15. n. 1. Aloys. Ricc. in praxi rerum fori Ecclesiast. refol. 88. Menoch. conf. 888. n. 3. & 4.

Ex quibus colligitur iuris esse regulam, & aequitatem plenissimam, quod pupillus, sive Ecclesia quatenus velint à contractu inito resilire, ex quo solemnitates necessariae non fuerint adhibitae, teneantur restituere premium, & quicquid ex dicto contractu ad eos permenit, & in specie quod Ecclesia impugnans contractum, eo quod beneplacitum Apost. non fuerit obtentum, teneatur ad restitutionem sortis, seu pretij accepti, resolut. Rot. in Romana censu de Romulis 19. Iunij 1599. coram bone mem. Penia, quia decisio est impresa apud Concilium post tract. de censib. decis. 287. & confirmata 23. Iunij 1600. coram bon. mem. Cardin. Millino, & eis auct. 29. post dictum tract. & in Treneren. spoly 5. Decembri 1622. coram R. P. D. Nauarro.

Nec refert ad effectum ut Ecclesia cogatur restituere acceptum an contractus fuerit quidem validus, sed reficendus, vel an sit nullus, quia & hoc exiam postremo casu posset contrahens. cum Ecclesia ex conditione sine causa repetere premium tanquam sine causa datum, l. 1. in fine, l. nibil. ff. de condit. sine causa. l. eleganter. & se quis post ff. de condit. indeb. Natt. conf. 631. n. 7. in fine, & lacunam in Menoch. conf. 644. n. 3. & 14.

Intellige tamen quod eatenus pupillus, & Ecclesia teneantur ad restitutionem precij, & acceptorum ex contractu, quem impugnant, quatenus constet ipsos inde factos esse locupletiores, l. si fundus, §. fin. ff. de reb. eorum. Doctores omnes in L'iere, & in l. primum, & in l. pridiorum. C. de pred. min. & in l. quod si minor, §. restitutio. ff. de minor. Rimini. iun. conf. 5. n. 76. Sfort. Odd. de refit. in integ. p. 1. q. 47. art. 4. n. 2. & in terminis Rot. in Romana nullitatis contractus 18. Iunij 1624. coram bone mem. Buratto.

Probatio autem locupletationis non inde sequitur, quod proberetur pecuniam traditam fuisse Ecclesia, quia potuit dissipari, sed ab his contrahentibus cum Ecclesia, vel minore iustificandum est in aliquam vitiatem in Ecclesia fuisse veritas, & erogatas pecunias, l. pridiorum C. de pred. minor. ibi, pecunia, quam in facultates tuas erogatam esse constituit, vbi scribentes. Convar. lib. 2. cap. 17. num. 3. Sfort. Odd. d. q. 47. ex n. 2. 2. Riminald. d. conf. 5. num. 77. & 78. Fachin. contron.

iuris lib. 2. c. 46. Rot. in Romana nullitatis, coram bone mem. Buratto. Quorum opinio licet communis sit, tamen Rota Romana, conuenit in hoc articulo distinguere an contractus Ecclesiæ & minoris processit ex causa necessaria, videlicet pro solvendo arte alieno, vel ex causa voluntaria, propter eorum aliquam utilitatem, ita ut primo casu probanda sit versio, & qui contrahit cum minore, vel Ecclesia sollicitus esse debeat quod premium ab eo solvum in iliam causam necessariam erogent: secundo vero casu non est opus iustificare veritatem. Ita Innoc. in cap. 1. n. 2. de deposito, quem communiter sequuntur Canonistæ, ut testatur Dec. conf. 330. n. 2. & 3, distinguunt Rot. coram Seraphin. decis. 366. n. 1. & 3. & in Romana censu coram Bubalo, quia est decis. 25. impressa per Pacificum post tract. de Saluiano interdicto, & in illis coram bone mem. Penia, & Card. Millino superius allegatis, que loquuntur in his terminis, & sunt impresa apud eundem Pacific. post tract. de Saluiano in verd. decis. 29. & 284. & explicat etiam Steph. Grat. decis. forens. c. 4. n. 3. cum seqq. ex quibus omnibus ita cœnit Rot. in Romana censu vitalit. 22. Maij 1626. coram R. P. D. Merlino.

Prater Pœnam, &c.] Notatur ad hoc quod annualatio actus non est pœna, quando non inducitur in odium, & supplicium contrahentium, sed propter defectum solemnitatis non feruntur, secus si in odium transgredientis, ut per Vant. de nullitat. tit. quid sit nullitas, in principi. Marien. l. 1. gloss. 10. num. 35. tit. 4. lib. 5. noua recop. Boët. decis. 1. num. 16. Mench. illusfr. cap. 28. num. 3. & 5. Sanch. de matrimon. lib. 3. disp. 4. num. 8.

Celeri restitutione.] Ante realem scilicet, & pacificam possessionem, tunc enim renovatio alienationis & penitentia excusat, Conar. lib. var. c. 16. n. 7. post traditionem verò renovatio non excusat à censura, Nauar. conf. 5. n. 4. sub hoc tit. Aloys. Ricc. in praxi rerum fori Ecclesiast. decis. 138. n. 3. in 1. edit. alias refol. 121. in 2. edit. & refol. 53. disputat, virum alienans saluo assensu Apost. incidat in censuram ante ipsius expeditionem tradiderit possessionem: & refol. 54. an procurator alienans rem Ecclesiæ referuato assensu Apost. si tradiderit possessionem ante illius impetrationem, faciat dominum constituentem incidere in censuras?

Vi cum fructibus, &c.] Ergo emptor rei Ecclesiæ nullitas alienata, vel alius, qui eam possederit, tenetur illam Ecclesiæ restituere vna cum fructibus à die alienationis. l. subemus. §. 1. C. de sacro. Eccles. Bero. in cap. si quis Presbyterorum, num. 14. hoc tit. Felin. in cap. cum causa, n. 27. de re indic. Curr. sen. conf. 71. col. 7. num. 13. Surd. conf. 115. n. 31. cum seqq. & decis. 45. num. 10. Redoan. de rebus Eccles. non alienan. q. 77. cap. 5. num. 2. Rebuff. in compendio alienat. num. 103. & in d. l. bone fidei, verbo. vigeſimus quartus. Cened. col. 71. num. 4. Gntier. conf. 1. num. 14. Pinel. in l. 2. part. 3. num. 4. & seq. C. de reficnd. vendit. Menoch. remed. 15. recuper. n. 6. 34. Aloys. Ricc. in d. praxi refol. 18. num. 2. in virga. edit. Rota decis. 14. p. 1. diuers. & in una Placentina bocorum 26. Iunij 1585. coram Blanchetto. & in Vixbenton. nullitatis 1. Iulij 1596. coram Card. Pamphilio sen. & in Neapolitana spoly 11. Iunij 1607. coram Cardin. Lancelloto iun. & in Placentina decimaru 13. Maij 1630. coram reverendiss. P. D. Durand. quo casu etiam error iuris non excusat, cum ius resistat. Conar. lib. 1. var. cap. 3. num. 8. Rota in d. Placentina, post Felin. Alexand. Grammat. & alios. Aloys. Ricc. d. refol. 18. num. 2. nisi in factu erraret, quia tunc error excusat, patet si emptor cogitavit assensum Apost. interuenisse, qui tamen

De Rebus Ecclesiæ alienandis, &c. Tit. XIII. 111

tamen non intermenit. Bero. hic n. 45. Randens de analogis lib. 2. cap. 27. n. 13. & 14. Cotta conf. 17. n. 4. & tunc fructus non debentur nisi à die mota litis. Felin. in d. cap. cum casu, num. 27. vers. procederet, conf. 39. n. 7. Rota in d. V. Exbonen. nullitatis. & in d. Placentina decimationum, vbi citatur Bero. in d. cap. si quis Presbyterorum, n. 45. Curt. sent. d. conf. 71. n. 13. & alios cumular. Aloys. Ricc. d. resol. 18. n. 3. An autem assensus. Apost. operare retentionem fructuum renocata alienatione, vide Aloys. Ric in praxi rerum fori Ecclesiast. decis. 64. diar. resol. 1.

14 In gloss. Subscript. 2. lib. casus, sed ibi ignoravit, &c. Notatur ad hoc, quod quando subscribens non legit scripturam, cui se subscripsit, non censetur illam approbare, vt per Ial. in I. Empor. §. Lucius, num. 4. ff. de patris, & in locum antiquitus, n. 12. C. de testam. Afflict. decis. 34. n. 14. Menoch. de presum. lib. 3. q. 66. num. 2. & 21. Cened. d. collect. 7. 1. n. 6. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 60. n. 21. vbi n. 29. resoluit idem quando quis ratione officij sui subscriberet se scriptura alterius, veluti si index se subscriberet, quando ex officio teneatur de quo etiam Menoch. d. q. 66. n. 17. & ideo quia subscribens se in folio albo non potest legere, nec intelligere quæ postea in illo scribentur, sibi non praedicat. Mafcard. concil. 1341. n. 17. Rot. in Romana landi 3. Decembrib. 1599. coram Peña, & in Bononiens. landi 23. February 1615. coram Rimbaldo, nisi probatum fuerit, vel ex presumptionibus deprehendi possit notitiam habuisse eorum, quæ deinde erant scribenda. Petr. Caball. conf. 11. n. 1. & 8. Gonzal. d. gloss. 60. n. 17. & seq. Seraphin. decis. 973. n. 1. Rot. in Bononiens. de Beroaldis 2. 4. Januarii 1624. coram R. P. D. Merlino. At si folium reperiat scriptum, & subscriptum allegans ignorantiam contentorum in eo, concludenter probare tenetur, Gregor. decis. 328. n. 1. Rot. in d. Bononiens. de Beroaldis.

15 In gloss. Alienata; ibi, cum teneatur de evictione, &c. Notatur ad hoc quod alienans res Ecclesiæ de evictione de proprio tenetur, vt per Innoc. hic in princip. Imol. n. 19. & leg. Bald. n. 16. Holt. in d. praxis. resol. 17. in vira que edit. Rot. in Placentina evictionis 5. Maii 1589. & 2. Aprilis 1590. coram Platino, & in Firmano bonorum 16. January 1585. coram Litta, ampliantes procedere contra alienantis heredes, non solum ad pretium, sed etiam ad interesse, & damna. Addit. quod Prælatus modernus potest agere contra heredes prædecessoris pro pretio rei Ecclesiæ alienatae, Rota in Pisana liquidationis fructuum 17. Octobris 1571. coram Orano, & in Romana Casalis 13. Aprilis 1593. coram Blanchetto.

S V M M A R I V M.

- Emphytensis bonorum Ecclesia concedi potest de rebus incultis parum utilibus, & n. 2.
- Vilitas Ecclesiæ debet considerari tempore contraetus alienatiens facta.
- Ad hoc ut constet de evidenti vilitate debet attendi tempus ultime alienationis.

C A P. Ad aures. VII.

Alexand. III.

1 Terra non fertilis potest dari in emphytenui permanenti labore eam meliorarunt, nisi forte tempore contractus possit dari alii cum maior vilitate. Col. Barbo. Collect. Tom. II.

ligunt ex Ordinat. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andt. Imol. Anan. Butr. Holt. Anch. Bald. Henric. Panorm. Barbat. Guid. Papæ, Vinian. in rationali lib. 3. iuris Pontif. pag. 157. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 424. remissuè Casal. in annot. & Ximen. in concord. p. 1. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decret. lib. 3. tit. 11. cap. 7. & est post Concil. Lateranens. sub Alexand. III. part. 29. cap. 4.

Hanc candem conclus. ex hoc text. desumunt 2. Petr. Rebuff. disp. 111. & 112. Capyc. decis. 105. Gam. Lust. decis. 323. incip. Monasterium, n. 1. Cened. ad Sextum collect. 3. 2. num. 4. Quarant. in summa Bullarij, verbo alienatio rerum Ecclesiæ n. 41. Camill. Borrrell. in summa omnium decis. tit. 33. n. 1. 28. latè Cald. Pereira de nominat. emphyt. q. 2. n. 5. cum seqq. vbi n. 56. resoluit posse Prælatum velut, terras non fertiles Ecclesiæ in emphytenui perpetuam concedere, & num. 57. tenet quod res steriles pro hæredibus, & successoribus concessa ad extraneos transit, & num. 59. quod perpetua concessio est obseruanda sine augmento personis, & num. 60. quod concessio temporis rei steriles finita debet conformari etiam in favorem extraneorum, de quod idem Cald. Pereira de renuat. emphyt. q. 12. num. 2.

Nisi forte tunc alii, &c.] Ergo vilitas Ecclesiæ debet considerari tempore contraetus alienationis facta, non autem quid postea contingat, siue in detrimentum, siue in beneficium Ecclesiæ, ita Calder. conf. 5. de rerum perm. Bero. conf. 32. num. 10. lib. 1. Bald. conf. 334. in fin. lib. 1. Surd. conf. 249. num. 23. Seraphin. decis. 366. num. 3. Rot. decis. 18. part. 2. divers. & in Romana censu vitalitij 22. Maii 1626. coram R. P. D. Merlino, Rebuff. in compendio alienat. num. 7. in fine, Surd. de alimentis, tit. 8. priuile. 56. n. 78. & tit. 9. quest. 11. num. 10. Marc. Anton. Genuen. in praxi Curia Archiepisc. Neapol. cap. 89. num. 3. Aloys. Ricc. in praxi rerum fori Ecclesiast. resol. 1. vbi plures citat Sacra Rota decisions, vbi n. 2. limitat si tempus sit calamitatum, vel petitis, vel belli, quo res minoris valebat, & n. 4. limitat in contraetum emphytenui, in quo non tempus contraetus, sed contractæ scriptura attendi debet, vt fuit dictum in una Placentina bonorum 13. Junij 1483. coram Card. Seraphino, quæ est decis. 607. in impressis. Quibus addo, quod ad hoc ut constet de evidenti Ecclesiæ vilitate, debet attendi tempus ultime alienationis, non autem tempus alienationis antiquæ, Cas. de Graffis decis. 2. num. 17. & decis. 4. per tot. sub hoc tit. Rot. decis. 58. p. 1. & sic de tempore quo perficitur contractus, Marc. Anton. Genuen. in præl. Archiepisc. Neapol. c. 89. n. 3. & ita vilitas de tempore alienationis debet probari evidens, id est, clara & indubitate, Bald. conf. 156. circa med. vers. præterea, lib. 2. Corn. conf. 244. n. 3. lib. 2. Barbat. conf. 40. in princ. lib. 1. Rot. decis. 583. part. 1. & decis. 65. num. 19. & decis. 178. num. 8. part. 2. & propterera non sufficit, quod Ecclesiæ non fuerit damnificata, sed requiritur lucrum de tempore alienationis, cap. sine exceptione 12. quest. 2. vbi Bellam. n. 1. Gemin. num. 2. vers. in hac questione, Imol. in cap. ad aures, num. 2. de rebus Eccles. non alien. Quæ quidem vilitas debet plenè probari, nec statu assertioni alienanti Bart. in l. si forte, ff. de castren. pecul. Federic. de Senis confil. 143. circa fin. Alexand. conf. 169. num. 5. lib. 6. Rebuff. de alienat. rerum Eccles. num. 75. Roland. conf. 15. n. 19. lib. 1. Rot. decis. 181. num. 3. & decis. 473. numero 1. part. 1. ita ut non sufficiat quod negotium viliter sit cœptum, sed requiritur Ecclesiæ fieri locupletiorem, l. si pupillo, in princ. ff. de negot. gestis, Archidiac. in d. cap. sine exceptione, num. 5. in

K 2

112 Collectanea Doct. in lib. III. Decretal.

in gloss. sed nomine, vbi Gemin. col. 1. circa med. vers. in hac quastione. Bellam. n. 6. in gl. nomine, Laurent. de Rodolph. n. 14. Henric. Boich. in cap. tua. in fine, de iis, quae sunt à Prelat. latè Rot. in Bonon. deuolutionis 15. Novembris 1621. coram R. D. meo Coccino Decano, vbi etiam fuit dictum alienationem præsumi vtilem, itavt onus probandi alienationem laetiam, Ecclesiæ incombatur, quando alienatio fuit facta cum debitis solemnitatibus.

SVMMARIVM.

1. *Iurans non alienare bona Ecclesiæ, non potest alienare ea que sunt de mensa, vel dubitatur an sint de mensa.*
2. *Bona, que dicantur de mensa Ecclesiæ, ostenditur.*
3. *Bona, que sunt de mensa, alienare non potest Prelatus, nec in Emphyreum perpetuum concedere.*
4. *Transactio, & compositio super decimis præteritis sine consensu superioris fieri potest.*
5. *Decimaru[m] exemplo an possit emi, ostenditur.*
6. *Alienari possunt res Ecclesiæ ex causa maioris utilitatis.*
7. *Contractus si sunt utiles Ecclesiæ, etiam si sunt sine solemnitate, sunt validi.*

CAP. Vt super. VIII.

Cœlest. III.

Episcopus qui iurat non alienare bona Ecclesiæ, non potest illa alienare, siue sunt de mensa Episcopi, siue non. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Joan. Andr. Imola. Anan. Butr. Host. Anch. Henric. Bald. Panorm. Barbat. Viuian. in ration. lib. 3. iuris Pontif. pag. 158. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 424. remissione Ximen. in concord. p. 1. refertur ab Ant. Aug. collect. 2. Decret. lib. 3. tit. 10. c. 1.

De mensa, &c.] De mensa Ecclesiæ dicuntur ea bona quæ perpetuū unita fuerant Ecclesiæ, atque ita quæ nunquam alteri ab Ecclesiæ post ad se quæsum dominium, concessi fuerunt, vel quæ ad eam referuntur, vel ei incorporata sunt; ita Menoch. de arbitrat. casu 433. an. 2. & cons. 70. n. 10. & 11. Quando autem dicantur bona Ecclesiæ mensa incorporata, vide Cirt. iun. de feudis. q. 5. Causalcan. decis. 76. p. 2. Bellet. disquis. s. cleric. p. 1. tit. de clericis debitor. §. 5. n. 16.

Vi non alienentur, &c.] Notatur ad hoc, quod bona, quæ sunt de mensa, Prelatus alienare non potest. Menoch. d. casu 433. n. 1. nec in Emphyreum perpetuum concedere. idem Menoch. d. cons. 79. à princ. 4. In gloss. *Possessiones 1. ibi, sed pro futuris non videtur admittenda talis compositio.*] Notatur ad hoc, quod compositio, & transactio super decimis præteritis, & decursus sine consensu superioris fieri potest, vt per Rebuff. de decimis, q. 13. num. 2. 5. & 33. & de exception. n. 217. Fagundez p. 1. lib. 3. c. 2. n. 7. Monet. de decimis, c. 5. n. 128. vbi rationem reddit, quia tunc non agitur de tollendo, aut remittendo aliquo iure Ecclesiæ, sed solùm de commmodo illius Parochi, ad quem illæ decimæ iam p[ro]pellant.

Aduertendum est cum Monet. d. c. 5. n. 130. text. in *presenti*, esse optimum ad probandum posse aliquid temporale, vt præmium, dari Ecclesiæ pro se eximendo ab onere decimaru[m], dummodo ad id superioris auctoritas cum Ecclesiæ vilitate accedit; 3. contra quam resolutionem non obstat tex. in cap. fin. de rerum permitt. dum prohibere videtur ne detur aliquod temporale per viam permutationis pro decimis, quia in-

telligendus est de iure decimandi, quod spirituale est, non verò de exemptione à solutione decimaru[m], quod & fatis patet ex text. in *presenti*, dum non vitur nomine decimaru[m], sed decimationum, & aperiè supponunt hic glossa, & Doctores; vel etiam exponi potest si id fia sine auctoritate legitima superioris: vnde gloss. in d. cap. fin. & Hispan. in reg. decimaru[m], in fine not. 2. dum dicunt non posse laicum dando vnum præmium Ecclesiæ liberare aliam ab onere decimaru[m], intelligendi sunt, si id facere velit propria auctoritate, & sine causa cognitione, & decreto superioris.

SVMMARIVM.

Episcopus qui iurat non alienare bona Ecclesiæ de consilio senioris partis Capituli, potest alienare, vel commutare possessiones Ecclesiæ minus utiles pro utilioribus. Colligunt Doctores principio text. citati.

Pro aliis utilioribus, &c.] Notatur ad hoc quid res 6 Ecclesiæ ex causa maioris utilitatis alienari possunt, & quippe Ecclesiæ ipsa reciperet alteram rem meliorem, vt per Viuian. tom. 1. comm. opin. lib. 1. tit. 1. n. 36. vers. non, pag. 150. Vnde contractus si sunt utiles Ecclesiæ, etiam si sunt sine solemnitate, sunt validi, vt per Anton. Gabr. commun. tom. 3. tit. de rebus Ecclesiæ non alienar. sub num. 17. Rodoan. in tract. illius tit. q. 20. & q. 51. c. 7. Namur. in comment. alienat. rerum Ecclesiæ, sub n. 17. Rebuff. in compendio alienat. n. 34. Mafcard. de probat. conel. 75. Quarant. in summa bullarij. serbo alienatio rerum Ecclesiæ. n. 34. vbi declarat quod talis contractus erit nullus, vel validus, si Ecclesiæ, in cuius favore solemnitates sunt introductæ, hoc volerit, ei que placebit, adè quod haec nullitas non posse ab alio allegari, quan ab ipsa Ecclesiæ, ita quod ipsa volente stare contractu, non potest eius aduersari dicens contra dictum nullum, dummodo Ecclesiæ post initium contractum illi stare volens parata, & sollicita sit adhiberi facere legitimas solemnitates, verèque, ac cum effectu eas adhiberi faciat, seu Papæ assentum super contractus validitate obtineat, ne conductor, seu concessionarius perpetuè sit in suspeso, & Ecclesiæ semper in tuto.

SVMMARIVM.

1. *Canonicus præmium Ecclesiæ locare non potest.*
2. *Locatio rerum Ecclesiæ infra quod tempus sit permissa, ostenditur.*
3. *Conductores rerum Ecclesiæ an habeant actionem contra locatores ad reperendam pecuniam, si locatio sit nulla, ostenditur.*

CAP. Ad audientiam. IX.

Canonici non possunt locare prædia Ecclesiastica in perpetuum, & si locant, sunt renocanda, & locans refundere debet præmium locatori. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Collect. Innoc. Zabar. Joan. Andr. Imola. Anan. Butr. Host. Anch. Henric. Bald. Panorm. Guid. Papæ, Barbat. Viu. in ration. lib. 3. iuris Pontif. pag. 160. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 423. remissione Ximen. in concord. p. 1. refertur ab Anton. Aug. collect. 1. Decret. lib. 3. tit. 10. c. 2.

In perpetuum locauerunt. Ergo locatio infra decenniū, non verò ultra, permitta est, vt per gloss. in Clem. 1. hoc tif. & citatos à Rebuff. in compendio alienat. n. 26. Sed hodie

De Rebus Ecclesiæ alienandis, &c. Tit. XIII. 113

hodie per Extravag. Ambitiosa, hoc tit. non solum prohibetur locatio ad longum tempus, quod est decenti annorum, Boët. decis. 23. sed etiam ad minus tempus ultra triennium, Quarant. in summa Bullarij, verbo alienatio rerum Ecclesiæ, n. 18. Rota in Senen. predij 8. Odobris 184. coram Illusterrimo Cardin. Pamphilio sen. Vgolin. de pœst. Episc. c. 14. §. 7. pœst. n. 5. Aloys. Ricc. in praxi rerum for Ecclesiæ, decis. 113. num. 1. in 1. edit. alias resol. 98. in 2. edit. Camil. Borrel. in summa omnium decisi. tit. 16. de locatione bonorum Ecclesiæ a princ. Scort. in selectas confit. theorem. 117. Bonac. var. tract. dij. 2. de alienari bonorum. Ecclesiæ, pœst. 2. n. 24. latè ad plures viles questiones circa materiam dictæ Extravag. ego ipse de officio. & pœst. Episc. p. 3. alleg. 95. à n. 16. & præcipue ad illam controvèrsiam quæstionem, an locatio bonorum Ecclesiasticorum ultra tres annos fada in totum vitiatur, in qua Domini de Rota antiqui, & moderni talem locationem in totum vitiari censuerunt, ut attestatur eadem Rota decisi. 30. n. 3. apud Farin. p. 1. recent.

In gloss. Refindendam, fin. ibi, sed munquid habent actionem de iure tales conductores contra locatores ad repetendam pecuniam? sic, si fuerint bona fidei. Vide Tiraq. de retractu ligen. §. 12. gloss. 1. à n. 7. D. Bartol. in 1. p. 1. n. 37. ff. solito matrim.

S V M M A R I V M

- 1 Possessiones, que sunt de mensa, alienari non possunt, & Ecclesiæ consueta regi per Regulares, facultatibus Clericis conferri non debent.
- 2 Alienare non potest Prelatus ea, que sunt de mensa.
- 3 Clerici secularis ad Regularia beneficia sunt inhabiles.
- 4 Regulares an capaces sint beneficiorum secularium parochialium interueniente superioris licentia, ostenditur.

C A P. Possessions. X. Innoc. III.

1 Episcopus non potest alienare possessiones, que sunt de mensa Episcopali, vel Capituli, nec dare Clericis, vel laicis, Ecclesiæ, in quibus monachi militare conuenient. Colligunt ex Ordin. Abb. antiqu. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Imol. Anan. Butr. Hoff. Anch. Henric. Bald. Panorm. Guid. Papæ, Barbat. Viu. in ration. lib. 3. iuris Pontif. pag. 160. Alagon. in compend. iuris Canon. pag. 425. remissiæ Ximen. in concord. p. 2. refertur ab Anton. August. collect. 2. Decret. lib. 3. tit. 13. cap. 1.

2 Ad mensam, &c. Notatur ad hoc, quod ea, que sunt de mensa, Prelatus alienare non potest, ut per Menoch. de arbitrio casu 433. n. 1. Camil. Borrel. in summa decisi. tit. 15. n. 36.

3 Aut Ecclesiæ, in quibus monachi, &c.] Notatur ad hoc quod Clerici secularis ad regularia beneficia sunt inhabiles ut per Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 30. tract. 3. n. 158. Sanch. in precepta Decalogi, tom. 2. lib. 7. c. 29. n. 28. secularia enim beneficia facultatibus, regularia regularibus sunt conferenda, Nicol. Garc. de benef. p. 7. 6. 10. n. 3. Ego ipse de officio, & postestate Episcop. p. 3. alleg. 67. n. 170. Vtrum autem Religiosi sunt omnino incapaces beneficiorum secularium maxime in titulum? vide eundem Nicol. Garc. d. c. 10. an. 38.

4 In gloss. Monachi, ibi, & in ea instiū regulares, si Episcopi diaconari consensus accedit. Aduerte pro huius glossæ intellectu Regulares capaces esse secularia. Bartol. Collect. Tom. II.

rium beneficiorum parochialium, dummodo prius obtineant superioris licentiam, Sanch. d. c. 29. n. 59. & n. 65. verius existimat hanc licentiam posse per se solum dare Praelatum immediatum. Contentus, nisi aliud in religionis illius constitutionibus prescribatur, & n. 66. hoc intelligi si beneficium pleno iure sub sit monasterio, si autem sic monasterio non sub sit, desideratur præter Pralati consensum, auctoritas Episcopi. Et quod Canonico Regulari possit prouideri de beneficio curato seculari cum dispensatione Episcopi, dicit in Rota decisi Flamin. de regnat. lib. 4. q. 5. in fine. Sed nullus beneficij simplicis facultatis esse capacem regularem etiam dispensante Episcopo, tenent plures Doctores, quos referit, & sequitur Sanch. d. c. 29. n. 75 & 76.

S V M M A R I V M

- 1 Ecclesia restituatur contra alienationem, per quam fuit enormiter lesa.
- 2 Doctores referuntur de intellectu huius text. agentes.
- 3 Ecclesia potest petere restituionem in integrum, & consequenter rescissionem contractus coram iudice Ecclesiastico.
- 4 Ecclesia petens restituam debet probare se laesam, alioquin non est audienda.
- 5 Dicitio, multi, verificatur etiam in dñobus.
- 6 Pluralis locutio diuorum numero contenta est.
- 7 Restitutio minoris ita est intelligenda, ut fructus sint ipsi minori reddendi.

C A P. Ad nostram. XI.

Ecclesia quando in alienatione innenit enim ter laesa, restituenda ei sunt bona, & restituendi reddi debet pretium, & relinquendi fructus percepti pro suo labore. Colligunt ex Ordin. Abb. antiqu. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Imol. Anan. Butr. Hoff. Anch. Henric. Bald. Panorm. Barbat. Guido Papæ, Viu. in ration. lib. 3. iuris Pontif. pag. 161. Alagon. in compend. iuris Canon. pag. 425. remissiæ Calal. in annos. & Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decret. lib. 2. tit. 13. c. 2.

De intellectu huius text. latè Gou. lib. 1. var. c. 3. ex 2. n. 3. Pinel. in 1. 2. C. de refind. vendit. p. 2. c. 4. n. 14. cum multis seqq. vbi in dñobus intellectus assignat. Costa in Gallus, §. 5. quid si tantum, q. 2. à n. 71. Mench. vñfreg. c. 71. n. 6. Lar. in 1. si quis a libris, §. sed virum, à n. 8. ff. de liberis agnosc. Ioan. Garc. de nobilit. gloss. 6. §. 1. n. 47. cum seqq. vbi sex præstat intellectus, Ioseph. Selle Aragonia decisi. 136. n. 26. Cald. Pereira in 1. se curato rem, verbi implorare, n. 1. Morl. in emporio iuris, p. 1. tit. 5. q. 1. n. 31. optimè Castil. lib. 3. quorid. q. c. 23. n. 1. Cum ergo inter tot Doctores vix colligi possit, quis illorum veriorem assignarit intellectum, ideo totum discreti lectoris iudicio relinquendum duxi. Verum ne videar sicco pede discedere, veriò mihi videtur intellectus ille, qui licet nemine citato ponat idem Morla de loco, n. 32. verbi quare, Hectori tamen Roder. Lusitanæ tribuit Soar. in addit. ad Pinel. vbi suprad. & latè prosequitur Mench. d. cap. 17. num. 91. quod text. in presenti, (siue in eo actum fuisset remedio nullitatis, siue restitutio) specialiter procedat in contractu feudal, de quo agit, de cuius refectione ob quam causam fiat, ideo fructus non restituntur, quia de ipsius natura est, ut tales fructus pertineant ad vasallum ratione laboris & seruitij; quod domino præstat, vel paratus est præstare, cap. 1. in fin. in quibus

quibus causis, fendo, amit, quo pacto explicanda sunt verba huius texti, ibi, cion, sibi fructus percepti sufficere debant pro labore, &c. sicut alias in terminis c. i. de fenis, dominus feudi fructus illius sibi a vassallo in pinguis dati non tenetur in sortem principalem computare contra reg. cap. c. i. contra, de pignor. quia interim vassalus a seruitiis cessat, ut eleganter explicat idem Morl. d. loco, n. 34. vbi etiam n. 36. alium nonum intellectum ad hunc textus desumptum ex reg. illius, iuncta decisione, l. quod se minor, §. 5. Scuola, ibi, negotiis finitis ad paratam pecuniam laboribus substitui veniat, repellendis est, ff. de minorib.

3. *Ut feendum predictum faceremus, &c.*] Ergo Ecclesia potest petere restitucionem in integrum, & frequenter rescissionem contractus coram iudice Ecclesiastico, ut per Couar. lib. i. var. c. 4. n. 2. Rebuff. de excip. n. 129. Cald. Pereira in l. s. curatore, verbo implorandum, n. 17. & 30. Gutier. canon. lib. 1. c. 34. n. 10. D. Barbos. in l. heres absens, §. proinde, num. 33. ff. de indic.

4. *Enorme dispendium incurrisse.* Ergo Ecclesia petens restitutio debet probare se letam, alioquin non est audienda, ut per Mafcard. de probationibus, concl. 1273. num. 5.

5. In gloss. *Per multos, ibi, forte per duos.* Notatur ad hoc, quod dictio, multi, verificatur etiam in duobus, ut per Mar. Ant. var. resol. lib. i. resol. 109. n. 37. Intrigl. Sicilia decif. 44. n. 18. quos refero in remiss. meis de distinctionibus, & class. dict. 174. alias dict. 204. n. 1.

6. In ead. gloss. ibi, *Quia pluralis locutio dñorum numero contenta est.* Dixi ad reg. pluralis 40. de regulis iuris, lib. 6. & plures citantur Doctores in libello de principiis variisque iuris, sit. P. n. 21. alios refero ego ipse in tract. Axiom. iuris vsi freq. axiom. 179. n. 1. & de dict. vsi freq. dict. 26. n. 3.

7. In gloss. *Sufficere.* Notatur ad hoc, quod restitutio minoris ita intelligenda est, ut fructus sint ipsi minori reddendi, ut per Ioseph. Sesse Aragonia decif. 136. n. 25. minor enim per restitucionem rem suam vna simul cum fructibus eiusdem recipere debet, l. patri 28. §. 1. vers. item ex diverso, l. minor 40. §. 1. in fin. ff. de morib. l. s. pradium. C. de pred. minor. Cou. lib. 1. var. c. 2. a prime. Sfort. de restit. in integr. q. 45. art. n. 13.

S V M M A R I V M.

1. *Alienatio rei Ecclesiasticae facta sine legitimo consenserunt laicorum Ecclesiasticarum assensu non tenet, licet approbetur per constitutionem laicorum.*
2. *Laici nullam statuendi potestatem in Clericos habent.*
3. *Statuta contra libertatem Ecclesiasticam que dicantur, ostenditur.*
4. *Statuta laicorum non possunt disponere super directo dominii feundi Ecclesiastici.*

C A P. Cum laicis. XII. & vlt.

1. *Alienatio rei Ecclesiasticae sine legitimo consenserunt laicorum Ecclesiasticarum non valet, quia vis est facta iuxta constitutionem laicorum, & praesumtum contra facientem sunt compellendi censuris Ecclesiasticis. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Joan. Andr. Imol. Ananias, Host. Anchar. Butr. Bald. Henric. Panormit. Barbat. Guido Papa. Viitian. in ration. lib. 3. iuris Pontificij, pag. 161. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 42. 5. remissione Ximen. in concord. p. 1. & 2. desumitur ex Consil. generali Lateran. sub Innocent. III. cap. 44. &*

refertur ab Anton. August. collect. 1. Decret. lib. 3. tit. 5. cap. vno.

Nulla sit attributa potestas.] Notatur ad hoc, quod laici nullam statuendi potestatem in Clericos habent, ut per Rebuff. tom. 1. ad leges Gallie in proem. gloss. n. 5. cum seqq. & vide que tradit. Beller. disquisit. Clerical. p. 1. tit. de exempt. Clericorum a statuis secularium, §. 2. per rotum.

Quod immunitatem Ecclesiasticae libertatis, &c.] Statuta ergo contra libertatem Ecclesiasticam dicuntur, quando directe seu indirecte sunt contra privilegia, aut praerogativa concessa Ecclesiastici, & Ecclesiasticis personis, seu per causam a Papa, vel a Principe seculari, Innoc. in cap. nouerit, n. 1. & 2. vbi Butr. n. 9. & Abb. n. 2. infra de sent. excom. Abb. conf. 63. in princ. p. 1. Barbat. conf. 31. n. 1. & 2. vol. 4. Cardin. Tusch. tom. 5. lit. L. concl. 34. num. 1. 2. & plures apud Bellet. tit. de exempt. cleric. a statuis secularium, §. 1. n. 9.

Sed etiam de mortuariis, &c.] Notatur ad hoc, quod statutum laicorum disponens de mortuariis est contra iurisdictionem Ecclesiasticae, ac proinde non valet, ut per Roman. sing. 358. vers. 1. *Reverendissimus dominus, Mart. de iuris d. p. 4. cap. 54. a princ. vbi id intelligit n. 2. de impensis, que sunt in remedium, sine solatium anima defuncti, non autem de iis, que sunt ad pompa viuorum.*

Alienatione feudorum.] Adnuere statuta laicorum 4 non posse disponere super directo dominio feudi Ecclesiastici, secus super dominio viti, ut per Ruin. conf. 70. n. 11. vol. 3. Sord. conf. 338. n. 18. & seq. faciunt que Marta de iuris dict. p. 4. cap. 1. n. 3.

De Precariis.

T I T. X I V.

S V M M A R I V M.

1. *Doctores referuntur super hanc rubr. scribentes.*
2. *Precariorum materiam qui trahent, citantur.*
3. *Precarium in numero, precaria in feminino, & precaria in numero plurali, dicimus.*
4. *Precarium est contractus, per quem aliquid utendum conceditur, quandiu concedens patitur.*
5. *Precarium ad libitum differt a locatione, & commodato.*
6. *Precaria definiri solet, ut sit contractus ad prece imitus in perpetuum, vel ad tempus singulis quinquenniis renouandus: vel melius, ut sit concessio rei ad tempus, vel in perpetuum fruende ad precis recipientis facta.*
7. *Precaria contractus solum in usu iuris. Canon. reperiatur, & tantum ab Ecclesiastica, & in rebus Ecclesiast. celebratur.*
8. *Precaria in quo differat a precario ostenditur.*
9. *Precaria ab emphyteusi differt.*
10. *Precaria de quinquennio in quinquennium secundum auctoritatem, & antiquam consuetudinem renouari debent.*

SUPER hanc rubr. scripserunt Zabarell. Butr. Joan. Andr. Imol. Anchar. Panorm. Guid. Papa. Guillelm. Durand. in breviario aureo iuris Canon. fol. 98. verso, Petrus de Ravenna in compendio iuris Canonici, Martinus Mesiardus, in epitome Decretalium, fol. 109. verso, Dan. Venator. in analyse methodica